

Upphandlingsplan 2024 - 2025

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Inledning

I budget 2018 beslutade kommunfullmäktige att stadens inköpsverksamhet, genom en tydlig politisk styrning, ska användas som strategiskt verktyg för att bidra till fler och bättre innovationer och att vidareutveckla det påbörjade arbetet med att uppnå sociala och miljömässiga mål. Den utredning som följde visade att ökad politisk styrning på nämndsnivå och koncernnivå kräver gemensam rapportering och planering av strategiskt angelägna upphandlingar, innovativa och hållbara upphandlingar.

Samtliga nämnder ska med anledning av kommunfullmäktiges beslut årligen redovisa aktuell inköpsstatistik, planerade upphandlingar (över tröskelvärdet), hur hållbarhetshänsyn säkras i nämndens inköp och upphandlingar samt eventuella produkt- eller verksamhetsområden där mer hållbara och/eller innovativa inköpslösningar efterfrågas.

Nämndernas upphandlingsplaner ska ligga till grund för stadens gemensamma planering av strategiskt viktiga inköpsprojekt. En sammanfogad rapport över inkomna upphandlingsplaner kommer att redovisas för kommunstyrelsen.

Största inköpsområden år 2022

Kommunstyrelsen arbetar aktivt med att upphandla kommunövergripande (kö) ramavtal inom samtliga inköpsområden i staden, och antalet ramavtalsområden ökar ständigt. Enligt Malmö stads *Inköpspolicy* är det respektive nämnds ansvar att inköp och upphandlingar sker enligt gällande regelverk och att kommunövergripande avtal nyttjas eftersom hög avtalstrohet eftersträvas. För de behov som inte täcks av kommunens kommunövergripande ramavtal ska nämndspecifika avtal användas. Alternativt ska avtal som samordnats av annan part, till exempel Skånes Kommuner eller ADDA, nyttjas. Hög avtalstrohet är en förutsättning för en fungerande kontroll och styrning av inköpsverksamheten. Bristande avtalstrohet kan innebära att EU-direktiv och svensk lagstiftning inte följs, att förtroendet för kommunen som köpare minskar, att staden får sämre villkor med avseende på exempelvis pris, frakt, montering, garanti, miljö etcetera. Det innebär också att det arbete som staden lägger på att skapa ramavtal inte ger önskad effekt. Avtalstrohet är inte obligatoriskt att rapportera till kommunstyrelsen. Enskild förvaltning kan dock välja att rapportera till nämnd.

För att få en överblick över stadens värdemässigt största inköpsområden ska respektive nämnd redogöra för sina största inköpsområden år 2022 (tkr). Den del av inköpen som skett genom avrop på kommunövergripande ramavtal har noterats i tabellen. Inköp som inte avropats från stadens ramavtal har noterats i tabellen ”Inköp från annat avtal”.

Största inköpsområden 2022

Inköpsområde	Inköp från (k.ö.) avtal (tkr)	Inköp från annat avtal (tkr)	Inköp utanför avtal (tkr)	Totalt (tkr)
46300 Köp av huvudverksamhet	0	346 461	0	346 461
75100 Inhyrd personal	71 036	0	0	71 036
64400 Livsmedel	54 749	2 848	252	57 849
12220 Årets inv inventarier	9 977	12 790	600	23 367
64600 Förbrukningsmaterial	15 876	31	653	16 560
64502 Inkontinenshjälpmedel	0	14 133	0	14 133
61320 Tvättjänster vårdtagare	12 017	0	0	12 017
64500 Labbmtrl, läkem, sjukv.art	9 099	0	85	9 184

Konto 46300 Köp av huvudverksamhet betyder köp av enstaka boendeplatser från privat utförare på särskilt boende eller korttidsboende. Malmö stad ingår i Skånes Kommuner avtal för externa vårdplatser. Avtalstroheten på kontot är 100%

Konto 75100 Inhyrd personal; Bemanningssköterskor hyrs in via Malmö stads övergripande ramavtal, avtalstrohet 100%.

Konto 64400 Livsmedel; Inom området livsmedel konteras också nutritionsläkemedel till brukare, exempelvis näringsdrycker och sondmat där Malmö stad ingår i Region Skånes ramavtal för enteral nutrition och förbrukningsvaror samt distribution. Avtalstroheten på livsmedelskontot är nära nog 100%

Konto 12220 Årets investeringar inventarier; Elektroniska nyckelskåp med spårbarhet och webb-baserat gränssnitt till Avdelning Ordinärt boende har avropats från ett Adda SKR avtal. Annonserad upphandling gjordes av larm och passagesystem till nya boendet Havsbris. Direktupphandlingar har gjorts för köp av inventarier till flera verksamheter. Avtalstroheten är 97%.

Konto 64600 Förbrukningsmaterial; Avtalstrohet 96%. Inköp görs utanför ramavtal av inredningsdetaljer eller annat som hör till boendemiljöer när det saknas avtal som täcker dessa behov. Behoven på särskilt boende skiljer sig från behoven i kommunen i stort när det gäller inredningsartiklar. Nämnden listar nedan detta behov som en kommande upphandling under 2024–2025. Inköp i butiker beror på att produkter inte finns i ramavtal eller att personal inte känner till vilka varor som ingår i ramavtalen. Fortsatta utbildningsinsatser kommer genomföras på inköpsområdet. Av de 653 tkr som är inköp utanför avtal så är ca 200 tkr köp för belopp under 10 000 kr där dokumentation inte behöver göras enligt nämndens riktlinje för direktupphandling. Om man bortser från dessa är avtalstroheten på 97%.

Konto 64502 Inkontinenshjälpmedel; Malmö stad ingår i Region Skånes ramavtal för inkontinenshjälpmedel. Avtalstroheten på kontot är 100%

Konto 61320 Tvättjänster vårdtagare; Malmö stads övergripande ramavtal, avtalstrohet 100%.

64500 Labbmateriel, läkemedel, sjukvårdsartiklar; Malmö stads övergripande ramavtal, avtalstrohet 99%.

Bland de största inköpen fanns ytterligare två områden: lokalhyror och el. Nämnden har valt att ta bort lokalhyror och el utifrån att hyresavtalen oftast undantas från upphandlingsplikten och därmed inte är relevant i en upphandlingsplan. Elen är oftast kopplad till hyresavtalet.

Planerade upphandlingar över tröskelvärdet 2024 - 2025

För att kunna fatta stadsövergripande strategiska beslut kring upphandlingar behöver kommunstyrelsen en sammanställning av samtliga större upphandlingar som planeras i respektive nämnd. Nedan ska nämnden därför redovisa samtliga planerade upphandlingar, över tröskelvärdet, år 2024 - 2025 samt uppskattat kontraktsvärde för dessa.

Upphandlingar som genomförs i samarbete mellan flera nämnder redovisas av den nämnd som ansvarar för genomförandet.

Kommunövergripande ramavtalsupphandlingar redovisas av Kommunstyrelsen.

Planerade upphandlingar 2024 - 2025

Enligt anvisningar ska nämnden redovisa planerade upphandlingar över tröskelvärdet på drygt 2 miljoner kronor. För att få en god överblick över planerade upphandlingar väljer dock hälsa, vård- och omsorgsnämnden att även inkludera de upphandlingar som understiger tröskelvärdet. Nämnden tar också med direktupphandlingar där vi bedömer att Malmö stads nämnders samlade behov överstiger tröskelvärdet.

Planerad upphandling	Kontraktsvärde (tkr) Ange värde för hela avtalsperioden	Genomförande myndighet om annan än nämnden (Skånes kommuner, ADDA, Kammarkollegiet, annan nämnd etcetera)
E-handelstjänst för inköp av dagligvaror till brukare i ordinärt boende (påbörjad 2019, återupptagen 2023)	Helt ny tjänst, troligen över tröskelvärdet	
Inredningsdetaljer för hemlika miljöer med delområde återbruk	Ca 1,5 Miljoner	
Växter för utplantering, trädgårdsredskap, krukor och dekoration utemiljö	Ca 1,5 Miljoner	
Elektroniska nyckelskåp och läkemedelsskåp med spårbarhet och webb-baserat gränssnitt. Kan möjligen bli del i kommande kommunövergripande upphandling Möbler och inredning som ska ersätta nuvarande avtal när det löper ut 2024-06-29.	Ca 5 Miljoner	
Omställningstjänster – behov av likställighet, minst 7 förvaltningar har avtal	Ca 1,5 Miljoner	
Företagshälsovård. Nuvarande kommunövergripande avtal löper ut 2024-03-31	Ca 29 Miljoner	
Bemanningsstjänster legitimerade sjuksköterskor. Nuvarande kommunövergripande avtal löper ut 2025-02-28 *	Ca 200 Miljoner	
Enteral nutrition och förbrukningsvaror samt distribution. Nuvarande Region Skåne avtal som Malmö stad är avropsberättigade på med hjälp av fullmakt löper ut 2024-05-31	Ca 11 Miljoner	Region Skåne
Inkontinenshjälpmedel. Region Skåne avtal som Malmö stad är avropsberättigade på med hjälp av fullmakt löper ut 2024-04-30.	Ca 57 Miljoner	Region Skåne
Distribution av inkontinenshjälpmedel. Nuvarande Region Skåne avtal som Malmö stad är avropsberättigade på med hjälp av fullmakt löper ut 2025-09-30.	Ca 2,1 Miljoner	Region Skåne
Teckenspråkstolkning. Nuvarande kommunövergripande avtal löper ut 2023-12-31	Ca 800 tkr	

Larm och passagesystem särskilt boende	Ca 30 Miljoner	
Digital tillsyn/brukarnära välfärdsteknik	Ny vara och tjänst, troligen över tröskelvärdet	
Kostdataprogram till Kostenheten Särskilt boende	Ca 1,5 Miljoner	
<p>* När det gäller den planerade upphandlingen av bemanningssjuksköterskor är det uppskattade kontraktsvärdet om 200 miljoner beräknat på kostnader för avrop från 2020–2022 (ej uppräknat). Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har en ambition om att minska användningen av bemanningssjuksköterskor och planen är att kostnaderna för avrop ska minska över åren i avtalsperioden. Det kontraktsvärde som slutligen kommer att användas i upphandlingen är ett takvärde, och upphandlingen kommer inte att innehålla någon förbindelse att avropa någon särskild volym från leverantörerna. Avrop ska endast göras efter behov, något som förvaltningen arbetar för att minska.</p>		

Beskrivning av systematiskt hållbarhetsarbete i upphandlingar

Av lagstiftning och styrdokument såsom Agenda 2030, barnkonventionen och stadens miljöprogram och inköspolicy följer att staden har ett ansvar att i sin roll som inköpare beakta miljömässiga och sociala hållbarhetsaspekter i upphandlingar.

Ett systematiskt angreppssätt är avgörande för att säkra att hållbarhetshänsyn tas i varje upphandling. Nedan ska nämnden därför redogöra för hur de systematiskt arbetar med hållbarhetshänsyn.

Nytt för årets rapportering är att nämnden endast ska beskriva hur vissa utvalda hållbarhetskrav ställts i tidigare genomförda upphandlingar.

Med hållbarhetskrav avses både miljökrav och sociala krav. För mer vägledning och information kring hållbarhetsarbete i upphandling, se Vägledning för hållbarhet i upphandling på KOMIN.

Kommunstyrelsen ansvarar för att säkerställa hållbarhetskrav i kommunövergripande upphandlingar/avtal. Redovisning av hållbarhetskrav i dessa upphandlingar/avtal svarar kommunstyrelsen för. När det gäller de upphandlingar som sker via ADDA, Kammarkollegiet eller Skånes kommuner behöver nämnden inte redogöra för de hållbarhetskrav som ställts.

För nämndspecifika upphandlingar som genomförs av egen personal eller via internt/externt ombud, ligger ansvaret för att uppnå en viss hållbarhetsstandard på den enskilda nämnden. Den följande redogörelsen avser således nämndspecifika upphandlingar såväl under som över tröskelvärdet och kopplar an till stadens skyldigheter att uppfylla såväl miljöprogrammet som lagkrav. Direktupphandlingar undantas i denna redogörelse.

Upphandlingskategorier som omfattas av tabellerna nedan

Hälsa, vård- och omsorgsnämnden genomför inte annonserade upphandlingar på egen hand. Nämnden anlitar ombud från stadskontorets upphandlingsenhet i största möjliga mån. I nedanstående text redogörs för upphandlingar från och med år 2022. En förvaltningsspecifik annonserad upphandling genomfördes med biträde av externt ombud; en upphandling av totalentreprenad för skalskyddssystem till ett vård- och omsorgsboende vilket redogörelsen nedan handlar om. Upphandlingen nedan är samma som nämnden redogjorde för i föregående års upphandlingsplan. Under år 2023 har ingen annonserad upphandling med stöd av externt ombud genomförts. För övrigt handlar Hälsa, vård- och omsorgsnämndens förvaltningsspecifika upphandlingar, avrop och direktupphandlingar ofta om digitala produkter eller systemstöd, larm- och passagesystem, utbildningar, föreläsningar, aktiviteter till de äldre eller inköp/investeringar specifikt inriktade på äldrevård/demensvård samt transporter av stora volymer som t ex varm mat och inkontinensmaterial. För att Hälsa, vård- och omsorgsnämnden ska kunna beakta och följa upp miljömässiga och sociala hållbarhetsaspekter i våra nämndspecifika upphandlingar behövs metodstöd.

Cirkulära krav

Cirkulära krav som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Välja återbrukade produkter			X
Välja produkter/material som kan återvinnas/återbrukas längre fram		X	
Välja flergångsalternativ framför engångsalternativ			X
Reparationsmöjligheter	X		
Cirkulär avyttring (ex. skapa system för att avyttra till återanvändning/materialåtervinning)		X	
Efterfråga återvunnet material			X

Krav för hållbar mobilitet, minskat buller och minskade luftföroreningar

Krav för hållbar mobilitet, minskat buller och minskade luftföroreningar som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Cykeltransporter			X
Förnybara drivmedel – transporter och arbetsfordon			X
El, biogas eller vätgasfordon			X
Möjliggöra resor i linje med stadens resepolicy			X
Euroklass-krav och utsläppskrav på arbetsmaskiner			X

Arbetsrättsliga krav

Arbetsrättsliga krav som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Arbetsrättsliga villkor för lön, semester och arbetstid	X		
Hållbara leveranskedjor (ILO:s kärnkonventioner m.fl.)		X	
Krav på rättvisemärkta produkter (exv. Fairtrade)			X
Krav på systematiskt arbetsmiljöarbete	X		
Etiska krav på natursten			X

Beskrivning av uppföljning av hållbarhetskrav

Att ställa hållbarhetskrav i upphandling är första steget, men att följa upp kraven är minst lika viktigt. Det är vid uppföljning vi säkerställer att kraven faktiskt efterlevs och får effekt. Det är då vi motverkar osund konkurrens mellan leverantörer som uppfyller kraven och de leverantörer som endast påstår sig uppfylla kraven.

Nytt för årets rapportering är att nämnden ska beskriva hur uppföljning av ställda hållbarhetskrav sker.

För det fall nämnden gör egna upphandlingar över tröskelvärdet ska nämnden beskriva på vilket sätt nämnden arbetar för att följa upp de hållbarhetskrav som ställts i dessa upphandlingar. Frågan avser de upphandlingar som nämnden själv genomför och har ansvar för att följa upp.

För att Hälsa, vård- och omsorgsnämnden ska kunna följa upp miljömässiga och sociala hållbarhetsaspekter i våra förvaltningsspecifika upphandlingar behövs metodstöd. En förvaltningsspecifik annonserad upphandling genomfördes med biträde av ett för ändamålet kvalificerat externt ombud; en upphandling av totalentreprenad för skalskyddssystem till ett vård- och omsorgsboende vilket redogörelsen ovan och nedan handlar om.

AMA AF är Administrativa föreskrifter med råd och anvisningar för byggnads-, anläggnings- och installationsentreprenader från Svensk byggtjänst, vilken är standard i byggbranschen. Anbudsgivaren skall ha ett kvalitets- och miljöledningssystem uppfyllandes ISO 9001 respektive ISO 14001 eller likvärdigt. Anbudsgivare intygar genom undertecknande av anbud att kravet avseende kvalitets- och miljöledningssystem är uppfyllt. Byggherrens arbetsmiljöansvar regleras i gällande arbetsmiljölag och Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS). Någon ytterligare uppföljning har inte gjorts.

Produkt och verksamhetsområden där nya hållbara och innovativa inköpslösningar efterfrågas

Malmö stad genomför årligen inköp för cirka nio-tio (9–10) miljarder kronor. Kraften i stadens inköp är påtaglig men det krävs ökad samordning för att på ett samlat sätt fokusera på de politiska ambitionerna när det gäller social och miljömässig hållbarhet och innovativa inköpslösningar. Ett första steg är att skapa en överblick genom att nämnderna identifierar och rapporterar förslag på behov av nya inköpslösningar.

Nya (hållbara och innovativa) inköpslösningar kan bli aktuella när befintliga lösningar inte är tillräckligt effektiva, har för låg kvalitet, är för dyra eller saknas helt. Nya inköpslösningar kan även vara relevanta i de fall det behövs nya angreppssätt för att säkra stadens uppfyllande av miljöprogrammet och Agenda 2030. I sådana fall finns anledning att uppmuntra till nya lösningar.

Nya inköpslösningar behöver ta sin utgångspunkt i det behov som ska tillgodoses. Det handlar om att på ett tydligt sätt beskriva vilken funktion som ska uppnås eller tillgodoses (Vad) men utan att beskriva lösningen (Hur).

För att skapa utrymme för ett hållbart och innovativt perspektiv för att uppnå de behov som staden har krävs god framförhållning då upphandling av nya lösningar är tidskrävande. Vad gäller innovativa inköpslösningar krävs i många fall att verksamheten är beredd att satsa såväl personellt (arbetstid) som ekonomiskt (testbädd) för att finna nya lösningar. Ett resonemang kring innovativa inköpslösningar finns i utredningen *Återrapportering - Utredningsdirektiv budget 2018 - Utredda förutsättningar för bättre politisk styrning och främjande av såväl hållbara som innovationsupphandlingar* (STK-2019-1134).

Nedan ska nämnden ge förslag på produkt- eller verksamhetsområden där nya inköpslösningar efterfrågas, eller där behovet potentiellt kan lösas på ett mer hållbart sätt.

Digitalisering och välfärdsteknik är ett prioriterat område för nämnden utifrån att det förväntas bidra med en effektivisering som är nödvändig för framtidens vård och omsorg med många fler äldre Malmöbor. Välfärdstekniken är ett område som utvecklas snabbt och nya inköpslösningar kan därför vara aktuella. Utvecklingen av produkter och lösningar kan behöva göras tillsammans med leverantörer så att de på bästa sätt uppfyller nämndens behov med den nyast möjliga tekniken. Upphandling inom välfärdsteknikområdet som skulle kunna vinna på ett annat sätt att lösa behovet och/eller genom att välja ett annat upphandlingsförfarande än det traditionella öppna förfarandet, till exempel genom att upphandla bredare avtal eller samarbeten som möjliggör fler typer av digitala lösningar och produkter.